

4. Мардар Г. Запобігання травматизму в процесі підготовки спортсменів / Г. Мардар, І. Ячнюк // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. праць Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк : РВВ Вежа ВНУ ім. Лесі Українки, 2008. – Т. 3. – С. 79–82.

5. Микитчик О. С. Рекомендації з техніки безпеки під час занять різними видами спорту : навч. посібник [для студентів вищих навчальних закладів фізичної культури і спорту, які навчаються за спеціальностями «Фізичне виховання», «Спорт» та «Здоров'я людини» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст», «Магістр» усіх форм навчання] / О.С. Микитчик. – Дніпропетровськ: "Вета", 2015. – 111 с.

6. Ніфака Я. М. Профілактика травматизму під час проведення занять із фізичної культури та спорту / Я. М. Ніфака // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. - 2013. - № 2. С. 89-93.

7. Ivan M. Okhrimenko, Maksym O. Hrebenuk, Mykola O. Borovyk, Mykola M. Krasnopolskyi, Mykhailo O. Rodionov, Yurii I. Kuzenko, Yevhenii O. Korak. Sport classes as effective means for psychophysical health improvement of representatives of the security and defense sector. Official journal of the Polish Medical Association, Volume LXXIV, ISSUE 5, May 2021. С. 1142-1147

Отримано 23.04.2023

УДК 351.741.(477):614.876

БОРОВИК М. О.,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри тактичної та спеціальної

фізичної підготовки факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-0943-6735>;

КОЛЕСНИКОВ В. В.,

заслужений тренер України, старший викладач кафедри тактичної

та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-9603-3004>;

КІЗЛЕВИЧ В. В.,

курсант 1 курсу факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО У ВИПАДКАХ РЕАГУВАННЯ НА ПРОТИПРАВНІ ДІЇ З РАДІОАКТИВНИМИ МАТЕРІАЛАМИ

Наукова робота присвячена пошуку шляхів вдосконалення особистої безпеки поліцейських, під час реагування на правопорушення з радіоактивними матеріалами. В статті розглянутий юридичний склад правопорушень з радіоактивними матеріалами. Встановлені ключові поняття, що охоплює термін радіоактивні матеріали. Визначені

компоненти особистого захисту від зовнішніх та внутрішніх джерел іонізуючого випромінювання.

Ключові слова: поліцейський, іонізуюче випромінювання, засоби індивідуального захисту, радіація, екранування.

Актуальність дослідження.

Розвиток міжнародних партнерських відносин, урбанізація економічних та суспільних зав'язків супроводжується виникненням рядом небезпечних факторів, пов'язаних із ескалацією ідеологічних, національних та релігійних суперечностей. Це в свою чергу сприяє активізації протиправної діяльності, яка весь час видозмінює форми свого прояву, залучаючи до переліку злочинності сучасні здобутки науки та техніки.

Особливу небезпеку в зазначеному контексті для людей і навколишнього середовища становлять радіаційні небезпечні об'єкти.

Україна посідає активну позицію у світовому рейтингу країн, які відповідально відносяться до не допущення вчинення протиправних посягань відносно джерел іонізуючого випромінювання (ДІВ) та технологіями пов'язаними з їх виготовленням та експлуатацією. Особливо, якщо враховувати той факт, що станом на 2023 р. в Україні діють 5 атомних електростанцій з 16 енергетичними ядерними реакторами, 2 дослідних ядерних реактори та більше 8 тис. підприємств і організацій, які використовують у виробництві, науково-дослідній роботі та медичній практиці різноманітні джерела іонізуючого випромінювання, а також зберігають і переробляють радіоактивні відходи.

З іншого боку, повномасштабне вторгнення російської федерації, яка вчиняє терористичний ядерний шантаж на Запорізькій АЕС потенційно визначають Україну в зоні ризику для міжнародного товариства, що дає підстави більш глобально розглянути питання особистої безпеки поліцейських при загрозі джерел іонізуючого випромінювання.

Питання дослідження захисних властивостей засобів індивідуального захисту населення, висвітлювали в своїй науковій діяльності С. М. Журавель, М.І. Стеблюк, В.М. Шоботов. Дії поліції під час виявлення фактів незаконного поводження з небезпечними матеріалами, вивчали такі науковці, як: О.Г. Волошин, О.М. Сура, Я.В. Фурман.

Однак з урахуванням умов сьогодення вважаємо за доцільним більш детально розглянути систему особистої безпеки поліцейських при реагування на протиправні дії повзанні з радіоактивними матеріалами.

Мета статті – встановити особливості забезпечення особистої безпеки поліцейських під час виконання службово-бойових завдань, пов'язаних із незаконним поводженням з радіоактивними матеріалами.

Відповідальне відношення України до не допущення вчинення протиправних посягань відносно радіоактивних матеріалів, закріплене на законодавчому рівні, що виражається в адміністративній та кримінально-правовій відповідальності. [5]

В статті 46¹. КУпАП Порухення вимог режиму радіаційної безпеки в місцевостях, що зазнали радіоактивного забруднення. Зазначено, що за порушення

вимог режиму радіаційної безпеки у спеціально визначеній зоні радіаційного забруднення, що виражається у проникненні в цю зону без дозволу відповідних органів або самовільному поселенні у ній, або знищенні, пошкодженні чи перенесенні знаків радіаційного забруднення або огорожі зазначеної зони, передбачено накладення штрафу на громадян від двадцяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією знярядь вчинення правопорушення і на посадових осіб - від двадцяти п'яти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією знярядь вчинення правопорушення.

Кримінальним кодексом України в ст. 265 передбачена кримінальна відповідальність за незаконне поводження з радіоактивними матеріалами.

Перша частина зазначеної статті визначає, що під радіоактивними матеріалами, слід розуміти «джерела іонізуючого випромінювання, радіоактивні речовини або ядерні матеріали, що перебувають у будь-якому фізичному стані в установці або виробі чи в іншому вигляді».

При цьому, під радіоактивними матеріалами, слід розуміти – джерела іонізуючого випромінювання, радіоактивні речовини або ядерні матеріали, що перебувають у будь-якому фізичному стані в установці або виробі чи в іншому вигляді.

У ст. 1 Закону України «Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії» від 11.01.2000 № 1370-XIV, розтлумачене, поняття поводження з джерелами іонізуючого випромінювання, що являє собою – один з окремих видів діяльності у сфері використання ядерної енергії, що включає такі види робіт з джерелами іонізуючого випромінювання: експлуатація, технічне обслуговування, зарядження-перезарядження, ремонт, налагоджування, введення та виведення з експлуатації установок, що містять джерела іонізуючого випромінювання; монтаж та демонтаж, зберігання (крім транзитного зберігання під час перевезення), отримання (придбання) та передача (збут), у тому числі з метою постачання.

Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» від 8 лютого 1995 р. розкриває сутність поняття – радіоактивні матеріали – це джерела іонізуючого випромінювання, ядерні матеріали та радіоактивні відходи.

Джерело іонізуючого випромінювання – фізичний об'єкт, крім ядерних установок, що містить радіоактивну речовину, або технічний пристрій, який створює або за певних умов може створювати іонізуюче випромінювання [1].

Законом України «Про поводження з радіоактивними відходами» від 30.05.95 № 255/95-ВР., надано поняття радіоактивним відходам – матеріальні об'єкти та субстанції, активність радіонуклідів або радіоактивне забруднення яких перевищує межі, встановлені діючими нормами, за умови, що використання цих об'єктів та субстанцій не передбачається.

Радіоактивна речовина – речовина, яка створює або в певних умовах здатна створювати іонізуюче випромінювання (абз., 15 п. 2 Інструкції щодо проведення радіаційного контролю транспортних засобів і вантажів у пунктах пропуску через державний кордон та на митній території України, затвердженої наказом Міністерства екології та природних ресурсів від 15 травня 2000 р. № 27).

Ядерний матеріал – плутоній, за винятком плутонію з концентрацією ізотопів, що перевищує 80 % по плутонію-238, уран-233, уран, збагачений ізотопами

уран-235 чи уран-233, уран, що містить суміш ізотопів, які зустрічаються в природі у формі, відмінній від руди або рудних залишків, і будь-який матеріал, що містить один або понад вищеназваних елементів (ст. 1 Конвенції про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних установок).

При отриманні інформації про незаконне поводження з радіоактивними матеріалами, поліцейський діє згідно вимог «Інструкції про порядок дій органів (підрозділів) поліції в разі виявлення радіоактивних, хімічних та ядерних матеріалів або отримання інформації про порушення правил чи незаконне поводження з ними» [2].

Ефективність дотримання алгоритму дій при реагуванні поліцейських на протиправні дії пов'язані з радіоактивними матеріалами, багато в чому залежить від організаційно-розпорядчих рішень на початковому етапі виявлення правопорушення.

Знання ознак ДІВ, їх види, сфери застосування, та способи маркування, дозволить виокремити забруднено зону, та звести до мінімуму, кількість постраждалих.

Використання засобів індивідуального захисту, надасть можливість забезпечити особисту безпеку поліцейського, однак при дотриманні трьох ключових принципів: Відстань – Час – Екранування. [4]

Відстань. Тобто на ступінь ураження від негативних наслідків радіоактивних речовин впливає відстань до джерела іонізуючого випромінювання, наприклад найбільш небезпечне гамма-випромінювання зменшить потік гамма-променів в 1000 разів, за рахунок свинцевої плити товщиною 6 см.

Час. В залежності від поглинутої дози випромінювання та індивідуальних особливостей організму викликані зміни можуть носити зворотний або незворотний характер. При незначних дозах опромінення уражені тканини відновлюються. Тривалий вплив доз, які перевищують гранично допустимі межі, може викликати незворотні зміни в окремих органах або у всьому організмі й виразитися в хронічній формі променевої хвороби. Віддаленими наслідками променевого ураження можуть бути променеві катаракти, злоякісні пухлини.

Екранування. Індивідуальний спосіб захисту передбачає застосування засобів індивідуального захисту органів дихання, шкіри, а також медичних засобів захисту.

До засобів індивідуального захисту належать засоби захисту органів дихання і засоби захисту шкіри. [3]

Висновок. Закріплена на законодавчому рівні інструкція, щодо реагування поліцейських на правопорушення з радіоактивними матеріалами, дає виключний порядок дій, однак особиста безпека поліцейського досягається за рахунок, вміння ідентифікувати радіоактивні матеріали, застосування приладів дозиметричного контролю, та використання засобів індивідуального захисту.

Список бібліографічних посилань

1. Крушельницька К. О. Актуальні питання забезпечення особистої та публічної безпеки поліцейським під час несення служби в зоні радіоактивного забруднення. Наукові Записки Львівського Університету Бізнесу Та Права. Серія Економічна. Серія Юридична, 33, 215–222.

2. Максимчук І. М., Сура О. М., Саковський А. А., Фурман Я. В. та ін. Дії поліції під час виявлення фактів незаконного поводження з небезпечними матеріалами. *Метод. рек.* Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 81 с.

3. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Дослідження захисних властивостей засобів індивідуального захисту населення» з дисципліни «Цивільний захист і охорона праці в галузі»: для студентів усіх спеціальностей та форми навчання. Укл. : М. О. Журавель, С. М. Журавель – Запоріжжя: Каф. ОП і НС. НУ «Запорізька політехніка», 2019 р. – 28 с.

4. Петков С.В. Підготовка з радіаційного, хімічного, біологічного захисту : науково-популярне видання. – Київ: «Центр учбової літератури», 2022. – 64 с.

5. Стеблюк М. І. Цивільна оборона та цивільний захист: навч. посіб. для вузів / М. І. Стеблюк. – К. : Знання, 2013, – 487 с.

Отримано 27.03.2023

УДК [378.6:351.74:796.011.3](477)

БОРОВИК М. О.,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри тактичної та спеціальної

фізичної підготовки факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-0943-6735>;

ЗАБОРА А. В.,

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,

професор кафедри тактичної та спеціальної

фізичної підготовки факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-4952-1598>;

СЕМКО У. Р.,

курсант 1 курсу факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЗНАЧЕННЯ СПОРТИВНО-МАСОВОЇ РОБОТИ В СИСТЕМІ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ КУРСАНТІВ ЗВО МВС УКРАЇНИ

У науковій роботі розглянуті питання присвячені визначенню поняття військово-патріотичного виховання. Висвітленні особливості патріотичного виховання молоді, в розвинутих країнах світу. Проведений аналіз національного законодавства в сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Встановлений взаємозв'язок спортивно-масової роботи з військово-патріотичним вихованням молоді, проаналізований стан спортивно-масової роботи в ХНУВС в умовах воєнного стану. Запропоновані напрямки з реалізації Концепції військово-патріотичного виховання в МВС України.

Ключові слова: *військово-патріотичне виховання, спортивно масова робота, курсант, фізичні вправи, воєнний стан.*